

Опияняващият градски въздух

Написано от ivailo

Четвъртък, 23 Февруари 2012 06:25

(сс. 87-91): Гимназиалните години в Белоградчик (1953-1957 г.) бяха за мен, селското дете, период на рязко духовно израстване. Струваше ми се, че живея някъде далече от родното ми село, в друг по-привлекателен свят. Непознатата, замайваща градска атмосфера ме облѣхваше от белоградчишките улици, от гимназията, кацнала над площада, от киното, от градската библиотека. Считах, че в Белоградчик има всичко: там за пръв път видях истинско кино, книжарница, хлебопродавница, печатница, казарма и други непознати ми до този момент неща. Изобщо плувах в "градски" комфорт, чувствавах се истински "гражданин".

Това е учудващо, защото Белоградчик тогава е бил градец с три-четири хиляди жители. Но тогава жестоката миграция от селото към града още не беше папочнала. И основните жители тук още бяха кореняци граждани. Затова баща ми казваше убедено:

- Белоградчик си е град!

Тези четири години са едни от най-светлите в живота ми, въпреки че са били и най-бедните. Но тогава бедността беше обща, не впечатляваше никого, особено децата, и не причиняваше комплекси и отчаяние. Напротив, бедността като че ли ни тонизираше психически и мотивираше за труд, учение и за по-високи недостижани идеали.

На училище ходехме с гумени цървули. Бяхме облечени добре в домашно плетени и тъкани дрехи. Върху тях беше ученическата униформа - фуражка, високо закопчана куртка и ученически шинел.

Имахме ученически вечерен час - до 18 часа. След този час намирането на ученик по улиците или в чужда квартира се считаше за нарушение на дисциплината.

При движение по градските улици, когато ученик срещнеше учител, отдалеч го поздравяваше със сваляне на шапка. Това беше задължение. Сякаш сега виждам как по главната улица вървят групово пет-шест ученика и изведнѣж като по команда свалят едновременно шапките си - по отсрещния тротоар минава учител.

Учениците от околните села се настаняваха в Белоградчик на квартира по двама или трима в стая. В осми клас аз живях у тетка ми Пенка и спях в една стая с по-малкия ми братовчед Ваньо (сега доцент по очни болести). След девети клас се устроих в самостоятелна квартира.

Всяка есен баща ми докарваше с волска кола нарязани дърва за отоплението ми през

Опияняващият градски въздух

Написано от ivailo

Четвъртък, 23 Февруари 2012 06:25

зимата. Освен това докарваше и по един чувал с брашно, което предавах в градската фурна и срещу него получавах всеки ден по един топъл хляб. Хранех се в ученическия стол, където учениците предаваха вместо пари хранителни продукти, произведени от родителите им (картофи, лук, чушки и др.).

Моите съученици бяха главно от балканските села около сръбската граница, т. нар. торлаци. Най-много съученици имах от Стакевци, Салаш, Чупрене, Долни Лом и Върбово.

Впечатленията от първите ми дни в Белоградчик се свързани с много нови за мен думи от торлашкия диалект, които чувах от съучениците си. Този говор ме учудваше, защото нашият говор в равнината беше по-чист и по-близък до литературния български език. Торлашкият диалект беше неждо междинно между български и сръбски език. И досега като че ли чувам съученика ми Христо Николчин от Стакевци: "Овде ли си?", "Айде да си одимо", "Све го закършимо".

Независимо от този диалектен говор повечето от моите съученици от балканските села бяха будни, ученолюбиви момчета и момичета, добри по характер. Между тях нямаше глезени синчета и комбинатори.

Като оценявам нещата ретроспективно, стигам до убеждение, че Белоградчишката гимназия е била доста стабилно, добре организирано учебно заведение. Голяма част от моите съученици станаха студенти и се оформиха по-късно като сериозни професионали.

Например, само от моя клас (80 души в две паралелки) са излезли професор медик, доцент физик, трима лекари, журналист, трима агрономи (един от тях кандидат на науките), инженери, икономисти (една от съученичките ми бе директор на банка), учители, офицери и др....

Учителите ни бяха предимно местни хора и ни познаваха детайлно. Спомням си първата ни класна Роза Кенерлиджи, учителка по химия. Тя имаше слабост към мен. Доста възискателни бяха учителят по математика Русин Велков, по история Спас Пешев, по литература Панова, по физика Бобо (Христо Костов). Последният по-късно стана асистент в Софийския университет и почина доста млад от инфаркт. Трайни спомени остави учителят ни по логика и психология в единадесети клас Кръстю Василев Димитров. По-късно той бе директор на гимназията в Димово, след което постъпи в Института по социология на БАН и стана професор и заместник-директор на същия институт.

В дните, когато завършвахме гимназията ние записвахме в тетрадките си за спомен отделни афоризми и пожелания. Тогава учителят Кръстю Василев написа в моята тетрадка: "Човек без мечти е орел без крила".

Най-весело и несериозно протичаха часовете по френски език при учителката Кантарджијева. Учениците я наричаха Фифи. Почти никой ученик не смяташе за нужно да учи сериозно френски език. Вкус към френския проявяваше само Марин, с когото седяхме на един чин. Затова Фифи имаше известна слабост към него.

Фифи беше късогледа и учениците постоянно правеха майтапи като от различни чинове подвикваха безразборно; Фифи се обръщаше ту наляво, ту надясно, за да открие немирниците, но никога не успяваше и развълнувана, с изпъкнали под очилата очи въздъхваше: "Гамени... Аз ще ви науча!"

Ние само се усмихвахме, защото знаехме, че това е само закана - Фифи беше добрячка по душа....

Борислав Тошев